

В. В. Гонгальський

Мануальна терапія

МАНУАЛЬНА ТЕРАПІЯ – метод лікування руками суглобів та м'яких тканин опорно-рухового апарату. М. т., яка належить до альтернатив. медицини, синтезувала у собі остеопатич., хіропракт. та ін. види впливів руками на хребет, суглоби та м'які тканини. Перші згадки про М. т. зустрічаються в писем. джерелах народів Середземномор'я та Індії (понад 2 тис. р. тому). Як самост. метод лікування сформувалася наприкінці 19 ст. у США. Масове профес. застосування М. т. в Україні пов'язане з ім'ям В. Сувака, який почав широко використовувати метод у серед. 1970-х рр. Із його ініціативи засн. першу в СРСР лаб. проблем остеохондрозу хребта при Київ. мед. інституті (1980–94), у якій розробляли, вивчали і застосовували методи М. т. при вертеброген. патології. Було встановлено, що М. т. хребта ефективна не лише при больових і корінцевих неврол. проявах, але й при судин. дистонії, деяких видах порушень серц. ритму, окремих функціонал. відхиленнях зорового аналізатора тощо. Це був період накопичення даних про терапевт. можливості методу, зокрема В. Сувак розробив 5 оригінал. способів діагностики рівня ураження хребта. М. т. успішно використовують у вертеброневрології. Точкою впливу М. т. є функціонал. блокування хребцевого рухового сегмента. Вперше морфол. субстрат функціонал. блокування в Україні вивчав 1986–98 В. Гонгальський. Основою функціон. блокування є порушення носій. здатності міжхребцевого диска внаслідок його травми, завчас. дегенерації (або хондрозу диска – складової остеохондрозу) із порушенням стабільності хребця, що знаходиться вище, його зміщення у межах фізіол. рухливості та фіксації в положенні підвивиху. Клін. значення мають асиметрії скелета, зокрема абсолютна або відносна різниця довжини нижніх кінцівок, не-упорядковані навантаження, наявність м'язової дисфіксації тощо. Фіксація хребця в положенні підвивиху при блокуванні хребцевого сегмента здійснюється за рахунок набряку м'яких тканин міжхребцевих суглобів, зокрема виростів синовіал. оболонки міжхребцевих суглобів, їх вклинення в суглобову щілину, а також унаслідок рефлєктор. спазму прихребет. мускулатури з ультраструктур. ознаками «перескорочення» ділянок м'язової тканини і поступового їх переродження. Тривале функціон. блокування супроводжується болючими, рефлєктор., корінцевими, сегментар., вегетатив., неврол. розладами, судин. і вісцерал. проявами, що зумовлене рясною іннервацією кожного сегмента хребта. При блокуванні в хребцевому сегменті у нейрон. апараті відповід. сегмента спин. мозку поступово розвиваються

незворотні зміни з ознаками ущерб. функціонування вегетатив. ядер і соматич. нейрон. комплексів. М. т. при цьому є найбільш адекват. методом лікування. З огляду на поліморфність клін. проявів використання М. т. можливе і доцільне в різних мед. спеціальностях, але винятково лікарями і після відповід. підготовки. Застосування методу без глибокого розуміння біомеханіки хребта, установлення точного неврол., рентгенол. і біомех. (стосовно хребта) діагнозу неприпустимо. Слід також зазначити, що методи лікувал. масажу при захворюваннях внутр. органів, нерв. системи тощо, а також вправлення кісток руками при вивихах і переломах до М. т. не відносять. Серед фахівців у галузі М. т. в Україні – М. Касьян, А. Клименко, Д. Коваль, Є. Копил, Ю. Ковшун.

Рекомендована література

1. Сувак В. В. Ураження серцево-судинної системи при остеохондрозі хребта // Мат. 10-ї підсумк. наук. конф. молодих вчених і фахівців Київ. мед. інституту. К., 1984;
2. Касьян Н. А. Мануальная тепария при остеохондрозе позвоночника. Москва, 1985;
3. Гонгальський В. В., Андрієнко Т. В. Зміни м'язової тканини при вертеброгенних міофасціальних синдромах // Нейрофізіологія. 1992. Т. 24, № 3;
4. T. G. Bergmann, D. H. Peterson, D. J. Lawrence. Chiro-practic technique. New York; Edinburgh, 1993;
5. Гонгальський В. В., Стеченко Л. А. Експериментальне моделювання вертеброкардиального синдрому // ФЖ. 1996;
6. Гонгальський В. В., Мороз Н. Ф. Дистрофічний процес в тканинах хребта при моделюванні функціонального блокування хребцевого рухового сегмента // ЛС. 1998. № 7;
7. Гонгальський В. В., Амбарцумов Р. М., Копил Є. Г. Прискорений розвиток дегенеративних змін у хребті при люмбагії у осіб молодого віку // Там само. 2001. № 5–6.

Бібліографічний опис:

Мануальна терапія / В. В. Гонгальський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-63496>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).